

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 22 marca 1947

Nr 12

Dekret o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym

(dokończenie)

Z uwagi na to, iż na omawianych sektorach (4 i 5-tym) nie ciąży obowiązek lokowania wolnych zasobów gotówkowych na ich rachunkach bieżących, odpada siłą rzeczy ograniczenie możliwości dokonywania wypłat gotówkowych jedynie z „kasy podręcznej”, jak to stwierdziliśmy u uczestników obrotu bezgotówkowego z grupy sektorów nr 1—3.

Ministerstwo Skarbu określi w drodze rozporządzenia górną granicę drobnych wypłat gotówkowych, dokonywanych w stosunkach ze sektorami nr 1—3, które to wypłaty nie są objęte obowiązkiem regulowania ich w drodze przelewów bankowych.

W przeciwieństwie do analogicznego przepisu, dotyczącego sektorów nr 1—3, nie jest tu wymagane porozumienie się ministra skarbu z innymi ministrami, jak również uderza szczególnie, iż omawiane określenie nastąpi jednym rozporządzeniem nie dla „poszczególnych uczestników” obrotu bezgotówkowego, lecz — przyjmując należy — dla całej grupy uczestników (sektor 4 i 5) jednolicie.

Obowiązek posiadania przez uczestników obrotu bezgotówkowego oznaczonych jako sektor 4 (prywatny) i 5 rachunku bieżącego w jednej z wymienionych wyżej instytucyj kredytowych powstaje z chwilą regulowania rozrachunków pieniężnych a ustaje z końcem miesiąca kalendarzowego, następującego po miesiącu, w którym dokonano ostatniego rozrachunku z uczestnikiem obrotu bezgotówkowego, należącym do jednego z sektorów nr 1—3.

W tym miejscu pozwolimy sobie zająć stanowisko odnośnie wątpliwości wysuniętych przez Czytelników naszych, St. D. — Gdynia oraz inż. T. K. — Katowice a mianowicie, iż dekret o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym zajmuje się określeniem początku i końca obowiązku posiadania przez uczestników obrotu bezgotówkowego, należących do sektora 4 (prywatny) i 5 — rachunku bieżącego, nie zajmuje się zaś określeniem początku i końca tegoż obowiązku dla pozostałych sektorów, oznaczonych przez nas nr 1—3.

Zdaniem naszym, ta ostatnia konieczność odpada nie tylko z uwagi na konstrukcję samego dekretu, lecz również z uwagi na rozmiary obowiązku uczest-

nictwa w obrocie bezgotówkowym, określone w rozdziale II naszego opracowania (v. Nr 11 „Tygodnika”).

Taka konstrukcja bowiem dekretu jest konsekwencją zasady, iż uczestnicy obrotu bezgotówkowego oznaczeni jako sektor 4 i 5 obowiązani są do regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych tylko z uczestnikami obrotu bezgotówkowego, należącymi do sektorów nr 1—3, nie zaś, jeśli chodzi o stosunki gospodarcze kupców prywatnych między sobą lub ze sektorem nr 5 i odwrotnie; natomiast uczestnicy obrotu bezgotówkowego, z grupy sektorów oznaczonych nr 1—3, mają obowiązek regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych ze wszystkimi uczestnikami obrotu bezgotówkowego, znanymi dekrétowi albo lepiej powiedziawszy, z którymkolwiek ze znanych dekrétowi uczestników obrotu bezgotówkowego.

Wystarczy więc, iż z dekretu wynika dla tej grupy uczestników (byleby tylko byli czynni w swej działalności) początek obowiązku z pierwszym dniem po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia dekretu.

III. Ześrodkowanie obrotów

Uczestnicy obrotu bezgotówkowego należący do sektorów nr 1—3 winni ześrodkować wszystkie swe obroty na rachunku bieżącym w jednej instytucji kredytowej.

Uczestnicy obrotu bezgotówkowego (wszyscy) mogą posiadać poza rachunkiem bieżącym w myśl dekretu także rachunek żyrowy w Narodowym Banku Polskim i rachunek czekowy w Pocztovej Kasie Oszczędności.

Z zestawienia tych postanowień wynikałoby, iż obowiązek ześrodkowania wszystkich obrotów na rachunku bieżącym w jednej z instytucji kredytowych ciąży wyłącznie na uczestnikach należących do sektorów nr 1—3, nie ciąży zaś na uczestnikach należących do sektorów nr 4 (prywatny) i 5; ci ostatni zatem uczestnicy mieliby możliwość rozczłonkowania swych obrotów albo na rachunkach bieżących w więcej niż jednej instytucji kredytowej albo dodatkowo na rachunku żyrowym w Narodowym Banku Polskim i rachunku czekowym w Pocztovej Kasie Oszczędności.

Pod adresem rozporządzenia wykonawczego należy wysunąć

Zwiedzajcie

**Międzynarodowe
Targi Poznańskie**

26. IV. — 4. V. 47 r.

W tym numerze:

Dekret o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym. — Zamknięcia rachunkowe za rok 1945 w świetle wymogów skarbowych. — Wyjaśnienia w sprawach skarbowych. — Ustawowy ustrój majątkowy małżeński. — Poradnik księgowego.

postulat wyjaśnienia tych postanowień, które w obecnym swym brzmieniu w połączeniu z pozostałymi przepisami omawianego dekretu nasuwają zastrzeżenia.

Z możliwości posiadania przez uczestników obrotu bezgotówkowego (wszystkich!) „poza” rachunkiem bieżącym w rozumieniu dekretu, także rachunku żyrowego i rachunku czekowego nie wyriika bynajmniej, iż posiadanie tych ostatnich — lub jednego z tych ostatnich — rachunku zwalnia uczestnika obrotu bezgotówkowego od obowiązku posiadania „właściwego” rachunku bieżącego w jednej z wymienionych wyżej instytucyj, do których należą — podkreślamy — także Narodowy Bank Polski (rachunek żyrowy) i Poczta Kasa Oszczędności (rachunek czekowy).

Z drugiej strony nie wydaje się być możliwe przyjęcie tezy, iż uczestnik sektora 4 (prywatny) i 5 mógłby posiadać rachunek bieżący więcej niż w jednej z dopuszczonych instytucyj kredytowych, na co wskazuje interpretacja gramatyczna choćby następujących przepisów dekretu:

art. 2. ust. 1. lit. a): „do posiadania rachunku bieżącego w jednej z instytucyj...”

art. 3. ust. 1. lit. a) „do posiadania rachunku bieżącego w jednej z instytucyj...”

art. 4. ust. 1.: „Rachunki bieżące uczestników obrotu bezgotówkowego mogą być prowadzone w jednej z następujących instytucyj...”

art. 6 ust. 1.: „Uczestnikom obrotu bezgotówkowego służy prawo swobodnego wyboru instytucyj kredytowej, w której pragną prowadzić swe rachunki bieżące”.

Ustawowy dopuszczalny wyjątek od tej zasady przewiduje art. 5 ust. 3 dekretu, stanowiący, iż uczestnik obrotu bezgotówkowego, posiadający oddziały (samoistne?) swego przedsiębiorstwa w różnych miejscowościach, może dla każdego z tych oddziałów prowadzić osobno rachunki bieżące w instytucjach kredytowych. Jeżeli w miejscowości, w której ma być prowadzony rachunek bieżący oddziału, znajduje się oddział instytucyj kredytowej, prowadzącej rachunek bieżący centrali przedsiębiorstwa, należy prowadzić rachunek bieżący oddziału przedsiębiorstwa w oddziale tej instytucyj kredytowej.

Na podkreślenie zasługują przepisy dekretu stanowiące, iż uczestnicy obrotu bezgotówkowego, korzystający z kredytu bankowego, mogą prowadzić swe rachunki bieżące tylko w instytucyj kredytowej, udzielającej kredytu, chyba że ze względów gospodarczo uzasadnionych instytucja ta wyrazi swą zgodę na prowadzenie rachunku bieżącego w innej instytucyj kredytowej. Przepis ten nie narusza przywileju posiadania oprócz rachunku bieżącego zasadniczego, nadto rachunku żyrowego i czekowego.

V. Sankcje

Dekret przewiduje bardzo surowe sankcje za niedopełnienie zasadniczych obowiązków przewidzianych w dekreście lub za naruszenie jego przepisów o charakterze porządkowym. Sankcje są zróżniczkowane: o charakterze powszechnym odnośnie sektorów nr 1—3 i 5, o charakterze

zaś podatkowym (majątkowym) odnośnie sektora prywatnego.

A. Sektory nr 1—3 i 5:

UrządNIK lub funkcjonariusz uczestnika obrotu bezgotówkowego, który nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w rozdziale II naszego opracowania, podlega karze więzienia do lat 5.

Jeżeli sprawca naruszył inne przepisy dekretu lub przepisy rozporządzeń na jego podstawie wydanych, podlega karze grzywny do 50.000,— zł.

B. Sektor nr 4 (prywatny)

Uczestnikowi obrotu bezgotówkowego, który nie spełnił obowiązku otwarcia i posiadania rachunku bieżącego mimo zaistnienia warunków uzasadniających dopełnienie tego obowiązku, podwyższa się o 50% stawki podatku obrotowego, wymienione w art. 17 ust. 1) lit. a), pkt. 2), lit. a), pkt. 4), pkt. 6) i pkt. 7) dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym, tzn. stawki następujące:

1. 1% — od obrotów osiągniętych z wykonania przedsiębiorstw wydawnictw książek, dzienników oraz czasopism,

2. 2% od obrotów osiągniętych ze sprzedaży lub wymiany nabytych w tym celu i nieprzerobionych towarów,

3. 3% — od obrotów osiągniętych ze sprzedaży lub wymiany surowców, półwyrobów lub wyrobów gotowych, wytworzonych na rachunek własny we własnym lub obcym przedsiębiorstwie,

4. 8% — od obrotów osiągniętych z prowizji i innych wynagrodzeń,

5. 4% — od wszystkich innych obrotów.

Podwyżka stawki podatku obrotowego ustaje z końcem miesiąca, w którym dokonano otwarcia rachunku bieżącego lub z chwilą ustania obowiązku posiadania rachunku bieżącego.

Uczestnikowi obrotu bezgotówkowego, który nie dopełnił obowiązku regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych, podwyższa się o 50% stawki podatku obrotowego, wyżej wymienione, od obrotu osiągniętego w miesiącu, w którym nastąpiło naruszenie obowiązku. Właściwa władza podatkowa I instancji może przedłużyć okres podwyżki stawki na następne kolejne miesiące nie dłużej jednak jak na 6 miesięcy.

Uczestnikowi obrotu bezgotówkowego, który naruszył inne przepisy dekretu lub też przepisy rozporządzeń na jego podstawie wydanych, podwyższa się o 10% stawki podatku obrotowego od obrotu osiągniętego w miesiącu, w którym naruszenie to nastąpiło.

W konstrukcji powyższych postanowień dekretu nie można dopatrywać się ograniczenia podwyższenia stawek podatkowych jedynie do obrotów dokonywanych ze sektorami nr 1—3, (w których to przypadkach powstają obowiązki o obrocie bezgotówkowym); należy raczej przyjąć, iż sankcje w postaci podwyżki stawek podatku obrotowego obejmować będą całkowity obrót dokonywany przez uczestnika obrotu bezgotówkowego.

mgr Z. Mielcarzewicz

Zamknięcia rachunkowe za rok 1945 w świetle wymogów skarbowych

W ostatnich dniach naczelne władze skarbowe wydały zarządzenie dotyczące ustosunkowania się władz skarbowych do zamknięć rachunkowych za rok 1945. Poruszone w tym zarządzeniu zagadnienia w dużej części były już poruszane na łamach „Tygodnika” czy to w formie opracowań systematycznych czy też postulatów sfer gospodarczych lub podania do wiadomości aktualnych zarządzeń władz skarbowych.

Stąd też ograniczymy się do przedstawienia zainteresowanym Czytelnikom w sposób systematyczny najistotniejszych elementów tego zagadnienia.

I. Wycena przedmiotów majątkowych.

W przedmiocie tym Ministerstwo Skarbu stwierdza, iż prawidłowość sporządzonych przez podatników sektora prywatnego i sektora spółdzielczego w r. 1945 bilansów otwarcia, jako też bilansów zamknięcia za powyższy okres (lub okres gospodarczy 1944/45) oraz prawidłowość dokonywanych w tych bilansach szacunków (oznaczeń wartości)

przedmiotów majątkowych (bilansowych) ocenić należy według obowiązujących w tym okresie przepisów prawnych.

O przepisach w tej mierze obowiązujących traktuje artykuł Z. Mielcarzewicza w Nr. 4/1947 „Tygodnika” pt. „Wycena przedmiotów majątkowych”.

Dla wyczerpania przedmiotu wspomnieć należy jeszcze o ustawie z dnia 18 marca 1932 r. o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 226) oraz o wydanych na jej podstawie: rozporządzeniu ministrów przemysłu i handlu oraz skarbu z dnia 2 lipca 1932 r. o sposobie prowadzenia rachunków przejściowych różnic kursowych (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 604) i o rozporządzeniu ministra skarbu z dnia 30 kwietnia 1932 r. o ulgach przy sporządzaniu bilansów przez zakłady ubezpieczeń podlegające nadzorowi ministra skarbu (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 421).

Ustawodawstwo powyższe w odniesieniu do spółek kapitałowych (z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjnych)

spółdzielni, przedsiębiorstw bankowych i zakładów ubezpieczeniowych określa dokładnie sposób oznaczania wartości przedmiotów majątkowych. Natomiast co do kupców rejestrowych jednoosobowych, spółek jawnych i komandytowych, obowiązuje ogólny przepis art. 58 KH., iż w inwentarzach i bilansach należy wartość poszczególnych przedmiotów majątkowych oznaczać podług ich wartości rzeczywistej, wierzytelności zaś wątpliwe według ich wartości prawdopodobnej, a wierzytelności nieściągalne należy odписать na straty.

W myśl ogólnie przyjętych zasad i zwyczajów szacunek ten dokonywany jest w praktyce przez powyższe przedsiębiorstwa w ten sposób, że przedmioty majątku stałego przyjmowane są w bilansach w stałych wartościach, określonych według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia, pomniejszonych o coroczne odpisy amortyzacyjne w przypadku dokonywania ich metodą bezpośrednią, towary i surowce — według kosztów własnych nie powyżej jednak ceny rynkowej w dniu bilansowym, papiery wartościowe — według ceny nabycia lub kursu giełdowego z ostatniego miesiąca przed dniem bilansowym, zobowiązania i należności zaś — według kursu giełdowego z powyższego okresu a więc zgodnie z przepisami kodeksu handlowego dotyczącymi osób prawnych.

Stosowanie powyższych zasad w odniesieniu do przedmiotów majątku stałego oraz surowców, towarów i innych wartości będących przedmiotem obrotu przedsiębiorstwa, nie nastrocza trudności dla podatników, którym zachowały się księgi handlowe (i dowody do nich) z lat poprzedzających rok 1945. Natomiast wynikły trudności u podatników, którym wskutek wypadków wojennych wraz z przedsiębiorstwami uległy zniszczeniu lub zaginęły wspomniane materiały, którzy w ten sposób żadnymi danymi przy sporządzaniu bilansów otwarcia w r. 1945 nie rozporządzali. W praktyce podatnicy ci postępowali jak niżej:

1. Przedmioty majątku stałego.

Przedmioty majątku stałego, znajdujące się w przedsiębiorstwie w dniu jego ponownego otwarcia, (wznowienia działalności) szacowano według cen nabycia lub kosztów wytworzenia z sierpnia 1939 r. bądź według cen z okresu sporządzania bilansu, tj. z 1945 r., stosując analogiczne zasady przy sporządzaniu bilansu zamknięcia.

Aczkolwiek zarówno jeden jak i drugi sposób wyceny nie jest zgodny z powołanymi na wstępie przepisami prawnymi, to jednak, uwzględniając szczególne warunki, w jakich nie z własnej winy podatnicy ci znaleźli się, władze skarbowe zasadniczo nie będą kwestionować, jeśli chodzi o przedmioty stanowiące własność podatnika przed dniem 1 września 1939 r., prawidłowości dokonanego w sposób powyższy oznaczenia ich wartości pod warunkiem, że:

1. zamieszczone w bilansach wartości będą oparte na orzeczeniach biegłych z ramienia organizacji samorządu gospodarczego,

2. podatnicy, którzy dokonali szacunku według cen z r. 1945, przedstawią nadto orzeczenie biegłych, określające wartości tych przedmiotów według cen nabycia — wytworzenia z sierpnia 1939 r.

Orzeczenia biegłych powinny określać zarówno pierwotną wartość poszczególnych przedmiotów jak i zmniejszenie ich wartości na skutek zużycia do dnia zaprowadzenia ksiąg (wznowienie działalności).

Co do odpisów na amortyzację podlegających zużyciu powyższych przedmiotów majątku stałego, władze skarbowe przyjmować będą u tego rodzaju podatników za podstawę dla ustalenia kwoty odpisu szacunkową wartość przedmiotów według cen nabycia lub wytworzenia z sierpnia 1939 r. przy zastosowaniu mnożnika podanego w Nr. 45/1946 „Tygodnika”, pod warunkiem jednak dokonania przez tych podatników księgowania amortyzacji w sposób podany tamże.

Również co do przedmiotów majątku stałego nabytych lub wytworzonych przez wspomnianych podatników w okresie okupacji nie będzie kwestionowana wycena ich, dokonana w bilansach 1945 r. w sposób wyżej podany, pod warunkiem jednak, iż podatnicy ci przedstawią orzeczenie biegłych, stwierdzające wartość tych przedmiotów według cen nabycia lub kosztów wytworzenia z okresu, w którym poszczególne przedmioty były nabywane albo wytworzone.

Ustaloną w ten sposób wartość należy przyjmować za podstawę przy obliczaniu odpisów na zużycie tych przedmiotów w r. 1945, które to odpisy powinny być poza tym dokonane na zasadach ogólnych — zgodnie z przepisami art.

6 ustawy o podatku dochodowym z r. 1936 oraz § 14 rozporządzenia wykonawczego ministra skarbu z dnia 27. 4. 1936 r.

W razie zaistnienia wątpliwości co do tego, z jakiego okresu (przedwojennego czy okupacyjnego) poszczególne przedmioty majątku stałego pochodzą, należy traktować go jako pochodzący sprzed 1 września 1939 r. pod warunkiem jednak, iż podatnik tego rodzaju okoliczność przynajmniej uprawdopodobni; w przeciwnym razie należy przyjąć, iż przedmiot pochodzi z okresu okupacyjnego w tym wypadku, jeżeli nie będzie można ustalić, w którym roku przedmiot został nabyty lub wytworzony, należy dla celów amortyzacji traktować go jako pochodzący z r. 1944.

Jasną jest przy tym rzeczą, iż przedmioty majątku stałego, nabywane w r. 1945, tudzież dokonywane w tym okresie inwestycje (odbudowy) powinny być wykazane w bilansie według faktycznej ceny nabycia lub wytworzenia, przy czym podlegają one normalnemu umarzaniu.

2. Majątek obrotowy.

Zapasy surowców, towarów i innych wartości, będących przedmiotem obrotu przedsiębiorstwa, wyceniano w sposób analogiczny do szacunku przedmiotów majątku stałego, a więc w braku danych co do kosztów własnych — bądź według cen rynkowych 1945 r. bądź według cen niższych, najczęściej z sierpnia 1939 r.

Wycena według cen rynkowych 1945 r., jeżeli oczywiście odpowiada ona stosunkom faktycznym w okresie, z którego ceny przyjęto za podstawę szacunku, nie będzie zasadniczo kwestionowana, w stosunku zaś do podatników, którzy w bilansach otwarcia dokonali szacunku niżej cen rynkowych z 1945 r., należy stosować postanowienia cz. II okólnika ministra skarbu z dnia 17 października 1946 r. (por. Nr 45/1946 „Tygodnika”).

3. Papiery wartościowe.

Wobec braku w r. 1944 i 1945 notowań giełdowych powinny być posiadane przez podatników papiery wartościowe oszacowane w bilansach 1945 r. według wartości rzeczywistej (art. 58 KH), co najwyżej według ceny nabycia (art. 251 i 426 KH); jednak nie będą kwestionowane u podatników, którym dawne księgi handlowe nie zachowały się, wyceny posiadanych papierów wartościowych według ceny giełdowej z sierpnia 1939 r.

Co do osób prawnych, podlegających opodatkowaniu na podstawie art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym z r. 1936 a posiadających akcje lub udziały innych przedsiębiorstw, to w przypadku całkowitego lub częściowego spisania tych akcji i udziałów w ciężar rachunków wynikowych 1945 r., wynika stąd strata będzie mogła być uznana za potrącalną z podstaw wymiaru roku podatkowego 1946 tylko wówczas, gdy podatnik udowodni lub uprawdopodobni, iż przedsiębiorstwo, którego akcje lub udziały zostały spisane, przestało istnieć na skutek zniszczeń wojennych, doznanych w r. 1945 albo, że nie posiada ono żadnego majątku lub że dokonany odpis pozostaje w odpowiednim stosunku do obniżki wartości tego przedsiębiorstwa.

Natomiast z uwagi na postanowienia art. 8 p. 2 ustawy o podatku dochodowym z r. 1936 nie może być uznana za potrącalną z dochodu roku podatkowego 1946 strata na posiadanych przez poszczególne osoby prawne akcjach lub udziałach przedsiębiorstw, które uległy zniszczeniu w latach wcześniejszych, chyba że podatnik udowodni, że wiadomość o tym fakcie uzyskał dopiero w roku 1945.

U pozostałych podatników (osób fizycznych) straty powyższe zgodnie z przepisami art. 6 i 8 w związku z art. 7 ustawy o podatku dochodowym potrąceniu z dochodu podatkowego nie podlegają.

4. Banknoty „krakowskie” i marki niemieckie.

Wobec nieukazania się dotychczas przepisów prawnych, które by rozstrzygały sprawę złożonych przez podatników do depozytu w urzędach skarbowych lub wskazanych przez ministra skarbu przedsiębiorstwach bankowych tzw. „banknotów krakowskich” oraz marek niemieckich, depozyty te powinny być wykazywane w bilansach 1945 r. w wartościach nominalnych, jeśli chodzi o banknoty Banku Emisyjnego w Polsce oraz w sumach wynikających z przeliczenia według parytetu 1 zł = 2 Rmk, jeśli chodzi o depozyty markowe.

5. Zobowiązania i należności w walutach obcych.

Zobowiązania i należności w walutach obcych powinny być przerachowane w bilansach 1945 według przeciętnego kursu giełdowego z ostatniego miesiąca przed dniem bilansowym.

W związku z tym aktualne są ustalone przez Generalną Komisję Dewizową urzędowe kursy walut na dzień 27-go września 1945 r.:

\$	95,—
£	230,—
Kr. szw.	2.300,—(za 100)
Fr. szw.	2.200,— "
Fr. fr.	30,— "
Fr. belg.	30,— "
Kr. cz.	20,— "
Lei	2,77 "
Lin	11,11 "
Kr. norw.	1.000,— "
Kr. duńskie	1.500,— "
Lir.	30,— "

oraz na dzień 29 grudnia 1945 r.:

	Kupno	Sprzedaż
\$	94,—	98,—
\$ kanad.	84,—	88,—
£	377,—	397,—
Fr. szw.	2.175,—	2.287,—
Kor. norw.	1.871,—	1.967,—
Kor. dun.	1.940,—	2040,—
Kor. szw.	2.500,—	2.500,—
Fr. fr.	50,—	53,—
Kr. cz.	50,—	53,—
Lir.	30,—	32,—
Milit. mk.	50,—	53,—

tudzież kursy dewiz z dnia 29 grudnia 1945 r.:

	Kupno	Sprzedaż
New-York	100,—	102,—
Montreal	90,—	92,—
Londyn	403,—	412,—
Zurich	2.325,—	2.371,—
Sztokholm	2.379,—	2.427,—
Kopenhaga	2.074,—	2.116,—
Oslo	2.000,—	2.040,—

Kursy te mogły być przyjmowane przez podatników za podstawę dla oznaczenia wartości bilansowej ich zobowiązań i należności w walutach obcych.

Co do zobowiązań i należności w walutach obcych, co do których powyższe kursy urzędowe notowań nie zawierają, nie będzie kwestionowana ich wycena według kursu giełdowego z dnia zaciągnięcia zobowiązania lub powstania należności.

W związku z tym nie będą kwestionowane prawidłowości bilansów, w których podatnicy wykazali zobowiązania i należności w walutach obcych według wartości figurującej w ich bilansie poprzednim. Co do różnic kursowych, jakie wynikać mogą przy zastosowaniu przez podatników przy sporządzaniu bilansów wspomnianych kursów urzędowych z r. 1945, to jeśli chodzi o osoby prawne, których dotyczy ustawa z dnia 18 marca 1932 r. o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 226), mogą one odnieść je zgodnie z art. 3 tejże ustawy na „specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych”.

W myśl § 3 rozporządzenia ministrów przemysłu i handlu oraz skarbu z dnia 2 lipca 1932 r. o sposobie prowadzenia rachunków przejściowych różnic kursowych (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 604) zyski lub straty z tytułu różnic kursowych na należnościach i zobowiązaniach w walutach obcych — przeniesione na „specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych” w sposób unormowany powołanym rozporządzeniem — nie będą przyjmowane do podstawy wymiaru podatku dochodowego.

Co do pozostałych podatników (z wyjątkiem zakładów ubezpieczeniowych), różnice kursowe wynikające z przerachowania zobowiązań i należności według urzędowych kursów walut z r. 1945 mogą być doliczone do dochodu podatkowego względnie potrącone z podstawy opodatkowania tylko wówczas, gdy dotyczą zobowiązań i należności w walutach obcych, powstałych z tytułu dostarczonych lub otrzymanych na kredyt towarów, surowców itp.

Natomiast nie mogą być przyjmowane do podstaw wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy 1946 zyski lub straty wynikające z przerachowania zobowiązań w walutach obcych, powstałych z transakcji majątkowych (kupno majątku) transakcyj o charakterze inwestycyjnym (nabywanie maszyn i urządzeń) oraz w ogóle zyski i straty na zobowiązaniach powstałych z tytułu transakcji, nie pozosta-

jących w związku z nabyciem towarów, surowców, półfabrykatów, itp.

Ciężar dowodu co do tego, jaki charakter posiada odnośne zobowiązanie względnie należność, spoczywa na podatniku. Odnośnie przeprowadzenia tego dowodu mają zastosowanie zasady postępowania, omówione szczegółowo w artykule mgr Z. Mielcarzewicza w Nr 3/1946 „Tygodnika” na str. 20-tej.

II. Straty wojenne

1. Osoby prawne.

Odnośnie strat majątkowych osób prawnych, to poniesione przez podatników podlegających opodatkowaniu na podstawie przepisów art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym z r. 1936 i odpisane przez nich w ciężar rachunków wynikowych straty na przedmiotach majątku stałego oraz na towarach i innych wartościach, wynikłe na skutek całkowitego lub częściowego ich zniszczenia lub utraty w czasie działań wojennych, należy traktować jako pozycje potrącalne od dochodu podatkowego tego roku, w którym utrata lub zniszczenie przedmiotu miały miejsce.

Natomiast niespisanie przez wymienionych podatników we właściwym czasie poniesionych strat wojennych, lecz obciążanie z ich tytułu lub z tytułu kosztów ich odbudowy (jeśli chodzi o przedmioty majątku stałego), rachunków wynikowych 1945 r. nie może powodować potrącenia omawianych strat i kosztów z dochodu podatkowego roku podatkowego 1946, a to wobec wyraźnego przepisu art. 8 p. 2 ustawy o podatku dochodowym z r. 1936.

Co do strat wojennych poniesionych przez tę grupę podatników w roku operacyjnym 1945 (1944/45), to zgodnie z postanowieniami kodeksu handlowego oraz zasadami księgowości, w myśl których wszystkie zaszłości, podlegające księgowaniu, winny być ujawniane w księgach w dacie ich powstania, zaś roczny bilans kupca winien wykazywać faktyczny stan jego majątku, wspomniane straty winny znaleźć swój wyraz już w księgach handlowych roku 1945 (1944/45), a to drogą spisania odpowiednich wartości bilansowych w ciężar rachunków wynikowych.

Władze skarbowe nie będą jednak kwestionować prawidłowości ksiąg handlowych w tym wypadku, gdy podatnik nie spisał z aktywów 1945 r. wartości zniszczonych w tymże roku przedmiotów majątkowych, lecz wstawił je do bilansu w pełnej wysokości; księgowane równocześnie w ciężar rachunków wynikowych koszty odbudowy tych przedmiotów mogą być uznane za potrącalne z dochodu podatkowego 1946 roku podatkowego tylko do wysokości równej wartości bilansowej odnośnego przedmiotu, zmniejszonej o przypadającą na niego kwotę amortyzacji, zawartą w kapitale amortyzacyjnym.

Fakt przyjęcia przez władze podatkowe sporządzonego w powyższy sposób bilansu za rok 1945 nie może być uważany za równoczesne przyznanie podatnikowi prawa potrącenia z dochodu podatkowego lat następnych dalszych kosztów odbudowy zniszczonych w r. 1945 przedmiotów. Potrącalność tych kosztów oceniana będzie w ramach przepisów dekretu o podatku dochodowym z r. 1946.

2. Osoby fizyczne.

Co do strat wojennych na majątku osób fizycznych, to nie podlegają one potrąceniu z dochodu podatkowego tych osób. W szczególności nie podlegają potrąceniu w myśl art. 6 i 8 w związku z art. 7 ustawy o podatku dochodowym z roku 1936 straty na towarach, surowcach, półwyrobach, tudzież straty gotówkowe oraz inne i to bez względu na to, że dochód podatnika ustalany jest na podstawie prowadzonych przezeń prawidłowych ksiąg.

Natomiast w myśl art. 6, zdania 1 wspomnianej ustawy podlegają potrąceniu z dochodu podatkowego osób fizycznych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, powstałe w czasie wojny straty częściowe lub całkowite na przedmiotach podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, przy czym w myśl przytoczonych wyżej zasad — potrącenie to może być dokonane tylko z dochodu podatkowego tego roku, w którym strata powstała i po uwzględnieniu odpowiednich kwot amortyzacji, o którą powinna być zmniejszona wartość bilansowa spisywanego przedmiotu.

Wobec trudności, jakie wynikać będą w praktyce przy określaniu stopnia zniszczenia bądź przypadającej do odpisania równowartości zniszczonych częściowo przedmiotów oraz kwoty przypadającej na nich amortyzacji, władze skarbowe nie będą zasadniczo podnosiły zastrzeżeń, gdy doko-

nany przez podatnika odpis nie zostanie oparty na ścisłym materiale książkowym, lecz będzie wynikał z szacunku uskutecnionego przez biegłych.

Przedstawione wyżej zasady stosowane będą do wszystkich podatków prowadzących w r. 1945 księgi handlowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych, o których niżej oraz z wyjątkiem instytucji kredytowych, co do których wydane zostaną odrębne zarządzenia.

III. Przedsiębiorstwa państwowe i pod zarządem państw.

Co do przedsiębiorstw państwowych i przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym, to zasady, jakimi winny się one kierować przy sporządzaniu w r. 1945 **bilansów otwarcia** ujęte zostały w instrukcji przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 22 października 1945 r. o wyjątkowych zasadach sporządzania bilansów otwarcia przedsiębiorstw i zakładów pracy państwowych i nad którymi ustanowiony został zarząd państwowy, a nadto okólnikiem Nr. 189 ministra przemysłu z dnia 30 października 1945 r. w sprawie dodatkowych wyjaśnień co do sposobu sporządzania bilansów otwarcia.

W sprawie **bilansów zamknięcia** powyższych przedsiębiorstw ukazały się dwa zarządzenia:

a) okólnik Nr 231 Ministerstwa Przemysłu z dnia 12 lutego 1946 r. w sprawie sposobu sporządzania zamknięcia ksiąg handlowych za rok operacyjny 1945 w przedsiębiorstwach państwowych i pod zarządem państwowym (z natury rzeczy dotyczy przedsiębiorstw podlegających Ministerstwu Przemysłu) oraz

b) zarządzenie Nr 33 Ministerstwa Apropowizacji i Handlu z dnia 13 czerwca 1946 r. w sprawie zamknięć rachunkowych za rok operacyjny 1945 w przedsiębiorstwach państwowych i pod zarządem państwowym podległych Ministerstwu Apropowizacji i Handlu.

W przypadkach, gdy warunek prawdy materialnej jest zachowany, prawidłowość bilansów wspomnianych grup przedsiębiorstw, sporządzonych według zasad zawartych w tych zarządzeniach, nie będzie przez władze skarbowe kwestionowana.

Jeśli chodzi o ustosunkowanie się do dokonywanych przez przedsiębiorstwa odpisów amortyzacyjnych (vide §§ 12 i 13 okólnika Min. Przemysłu Nr 231 i pkt. 9 zarządzenia Min. Apropowiz. i Handlu) oraz do tworzonych rezerw p. n. „Różnice z przeszacowania zapasów z bilansu otwarcia 1945 roku” (pkt. 11 zarządzenia Min. Apropow. i Handlu) względnie

p. n. „Różnice z przeszacowania zapasów” (§ 9 okólnika Nr. 231 Min. Przemysłu), to przy wymiarze podatku dochodowego na rok podatkowy 1946 (operacyjny 1945) należy stosować zasady zawarte w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 17 października 1946 r. (v. „Zasady bilansowania na rok podatkowy 1946” w Nr. 45/46 „Tygodnika” str. 354 — Sektor Państwowy).

Obydwa zarządzenia zawierają polecenia (§ 10 okólnika Min. Przemysłu i pkt. 10 zarządzenia Min. Apropow. i Handlu), by koszty związane z rewindykacją mienia, koszty usunięcia zniszczeń powstałych wskutek działań wojennych, koszty uruchomienia zakładów oraz koszty organizacji itp. koszty, nie stwarzające w istniejących przedmiotach majątku stałego ulepszenia ani też powiększenia wartości a poniesione w celach zabezpieczenia lub uporządkowania przejętych zakładów i ich uruchomienia, zostały ściśle ustalone i przeniesione na konta bilansowe a następnie umarzane metodą bezpośrednią w trzech równych ratach, poczynając od roku operacyjnego 1946.

W myśl uchwały Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 8 marca 1946 r. obowiązują począwszy od roku 1946 wszystkie przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym, z wyjątkiem przedsiębiorstw bankowych i ubezpieczeniowych, zasady księgowania ustalone przez „Jednolity Plan Kont”, zatwierdzony przez przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego.

Wreszcie Ministerstwo Skarbu poleciło nie stosować przy wymiarach podatku dochodowego na rok podatkowy 1946 (operacyjny 1945) w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych i przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym przepisów art. 21 ust. 3 ustawy o państwowym podatku dochodowym z r. 1936, które brzmią: „Za zyski bilansowe uważa się te kwoty pensyj i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia osób, biorących czynny udział w zarządzie przedsiębiorstwa i zarazem wchodzących do składu zarządu, rad nadzorczych, komitetów dyskontowych i komisji rewizyjnych w charakterze członków lub ich zastępców oraz osób upoważnionych do samodzielnego prowadzenia całego przedsiębiorstwa, które przekraczają sumarycznie 10 procent od kapitału zakładowego a przy kapitale zakładowym do 500.000,— zł 15 procent od kapitału zakładowego.

Przy kapitale zakładowym od 500.000,— do 750.000,— zł dopuszczalne jest potrącenie z tego tytułu do kwoty 75000,— zł.”

Wyjaśnienia w sprawach skarbowych

Premie i „Nadgodziny” — Podatek od wynagrodzeń

Navigator — Gdynia. Nasamprzód prosimy P. T. Czytelnika o łaskawe wybaczenie opóźnienia w wyjaśnieniu, lecz nastąpiło ono z przyczyn od nas niezależnych.

Podstawę do ustalenia stopy procentowej podatku od wynagrodzeń stanowi wynagrodzenie obliczone w stosunku rocznym.

1. W celu ustalenia właściwej podstawy do odnalezienia stopy procentowej podatku należy wypłacane wynagrodzenia obliczyć w stosunku rocznym, mnożąc sumę wypłaty (dziennej, tygodniowej, miesięcznej) w zależności od czasu, za jaki według umowy o pracę pracodawca oblicza i wypłaca wynagrodzenie.

2. W celu obliczenia podatku przy wypłacie wynagrodzenia nieperiodycznego (jednorazowego) dolicza się je wraz z poprzednio wypłaconymi w danym roku podatkowym — którym jest rok kalendarzowy — wynagrodzeniami nieperiodycznymi do obliczonej w stosunku rocznym sumy ostatniego, periodycznego wynagrodzenia i ustaloną w ten sposób stopę procentową stosuje się do bieżąco wypłacanego wynagrodzenia nieperiodycznego.

Z powyższego wynika, że dekret o podatku od wynagrodzeń rozróżnia wynagrodzenie periodyczne i jednorazowe. Wynagrodzeniem periodycznym jest bez względu na nazwę każde wynagrodzenie ustalone bądź obliczone lub wypłacone według pewnych odcinków czasu, np. kwartalne, miesięczne, dwutygodniowe czy tygodniowe — bez względu na terminy, w jakich następuje rzeczywista wypłata.

Decyduje nie nazwa wynagrodzenia czy sposób jego wypłaty, lecz jego istotny charakter.

Jeżeli wynagrodzenie unormowane za pewien okres czasu składa się z dwu lub więcej części chociażby różnie nazywanych oraz co do swej wysokości w różny sposób ustalanych i w związku z tym nie wypłaca się wynagrodzenia w całości w jednym dniu, lecz częściowo, to pierwsze wypłaty należy traktować jako zaliczki a następnie jako wyrównanie wynagrodzenia przypadającego za dany okres czasu.

W tych przypadkach należy jednak podatek obliczyć i pobrać przy każdorazowej wypłacie z tym, że przy wypłatach wyrównania należy dla ustalenia właściwej podstawy podatku doprowadzić do stosunku rocznego całość wynagrodzenia wypłaconego za dany okres czasu i od tak obliczonego podatku potrącić podatek pobrany przy częściowej wypłacie wynagrodzenia.

Z powyższego wynika, że do ustalenia stopy procentowej podatku są dwa elementy miarodajne: suma wypłaconego wynagrodzenia oraz okres czasu, za który wynagrodzenie zostało wypłacone.

Wynagrodzenia jednorazowe, są to wynagrodzenia wypłacane dorywczo, niezależnie od wynagrodzenia periodycznego w myśl umowy, zwyczajów lub w związku z pewnymi okolicznościami faktycznymi, np. gratyfikacje gwiazdkowe, świąteczne, urlopowe, bilansowe, jubileuszowe, z powodu ukończenia pewnych robót a więc wynagrodzenia, które mają charakter tylko sporadyczny.

Kwalifikacja wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych zależna jest od tego, czy chodzi o wynagrodzenie za pracę tego rodzaju wykonywaną **periodycznie**

(niekoniecznie w równych odstępach czasu i równej ilości nadgodzin — np. przy zmianach, przy przedłużeniu w ogóle godzin pracy w danym zakładzie lub ze względu na specjalny charakter pracy), czy też o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych wykonywaną **sporadycznie** (np. na skutek choroby innych pracowników, w związku z koniecznością szybkiego usunięcia przeszkód w normalnej pracy zakładu).

Które z tych okoliczności faktycznych zachodzą, można rozstrzygać tylko w odniesieniu do każdego konkretnego przypadku i w stosunku do danego pracownika i rodzaju wykonywanej przez niego pracy w ogóle i w godzinach nadliczbowych.

Ustawowy ustrój majątkowy małżeński

Nowe prawo małżeńskie majątkowe przewiduje wprowadzenie ustawowego ustroju majątkowego w dwóch wypadkach: 1. w stosunku do małżonków, którzy zawarli związek małżeński po 1 października 1946 r., o ile małżonkowie ci nie przyjęli w drodze umowy umownego ustroju majątkowego; 2. w stosunku do małżonków, którzy zawarli związek małżeński przed 1 października 1946 i których obowiązuje dawny ustawowy stosunek majątkowy. Nowy ustawowy ustrój majątkowy obowiązywać będzie od 1 października 1947 r. i będzie miał zastosowanie, jeżeli małżonkowie umową lub orzeczeniem sądu nie wprowadzą innego ustroju.

Według nowego ustawowego ustroju każdy z małżonków zachowuje swój majątek osobisty i dorobkowy i w czasie trwania małżeństwa może — do pewnego stopnia — swym majątkiem zarządzać i rozporządzać. Taki stan trwa aż do ustania ustawowego ustroju. Z chwilą ustania dorobek małżonków — dotychczas rozdzielony — zlewa się w jedną całość i stanowi ich wspólną własność w równych częściach. Połowa dorobku przypada każdemu z małżonków niezależnie od tego, jak wielki poprzednio był ich majątek dorobkowy. Majątek osobisty nie podlega żadnym ograniczeniom ani podziałowi.

Swobodne zarządzanie i rozporządzanie majątkiem w czasie trwania ustawowego ustroju jest do pewnego stopnia ograniczone. Inaczej bowiem istniałoby niebezpieczeństwo, że jeden z małżonków rozporządzi swym majątkiem tak, iż drugi będzie pokrzywdzony. 1. Każdy z małżonków obowiązany jest przyczynić się do ponoszenia ciężarów i utrzymywania wspólnego gospodarstwa, do wychowywania dzieci oraz do zaspakajania potrzeb osobistych drugiego małżonka. Małżonek może żądać sądowo ustalenia wysokości udziału każdego z małżonków w ponoszeniu ciężarów utrzymania rodziny. Jeżeli małżonek nie dopełnia obowiązku przyczyniania się do ponoszenia ciężarów, sąd może nakazać, aby wynagrodzenie za pracę lub inne należności przypadające temu małżonkowi były wypłacone w całości lub w części do rąk drugiego z małżonków. 2. Małżonek nie może bez zgody drugiego z małżonków, wyrażonej pod nieważnością na piśmie, zbywać lub obciążać nieruchomości ani zbywać przedsiębiorstw zarobkowych, jeżeli te nieruchomości i przedsiębiorstwa zostały nabyte w czasie trwania ustroju ustawowego. Może więc zbywać lub obciążać nieruchomości lub przedsiębiorstwa nabyte przed obowiązywaniem ustroju ustawowego. Wyjątkowo zgoda nie jest wymagana, jeżeli chodzi o nieruchomości i przedsiębiorstwa nabyte w czasie trwania ustroju ustawowego przez spadek, zapis lub darowiznę. Zgoda małżonka może być zastąpiona przez zgodę sądu grodzkiego. Jakie będą skutki prawne, jeżeli małżonek bez zgody drugiego małżonka dokona niedozwolonego obciążenia lub rozporządzenia? — Czynność nie będzie nieważna, lecz może być ubezskuteczona. Ubezskutecznienia żąda się w drodze powództwa przeciw osobie, z którą umowa została zawarta, w ciągu trzech miesięcy od dowiedzenia się o czynności lub najpóźniej w ciągu jednego roku od jej dokonania. 3. Przedmioty urządzenia domowego potrzebne do wspólnego użytku, jak meble, naczynia stołowe i kuchenne, które zostały nabyte w czasie trwania ustroju ustawowego, stanowią współwłasność małżonków w równych częściach, niezależnie od tego, z czyjego majątku i zarobku zostały nabyte. Są one majątkiem wspólnym.

Majątek osobisty małżonka stanowią: 1. majątek, jaki małżonek miał w chwili powstania ustroju ustawowego; 2.

W ten sposób do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych należy zakwalifikować wynagrodzenia za specjalną wydajność pracy (premie).

Premii tych nie należy jednak utożsamiać z wypłaconymi niekiedy pod tą samą nazwą **periodycznymi** wynagrodzeniami, wypłacanymi **dotatkowo** za pewien **okres czasu** do wynagrodzenia stałego.

Powyższe zasady kwalifikowania wynagrodzeń do **periodycznych** i **jednorazowych** obowiązywały zawsze. Jedynie w okresie od dnia 1 września 1945 r. do dnia 31 października 1946 r. obowiązywał odmienny sposób ustalania stopy procentowej podatku przy wypłacie wynagrodzeń **periodycznych** zmiennych.

majątek nabyty przez spadek, zapis, darowiznę lub los; 3. majątek uzyskany w zamian dotychczasowego majątku osobistego; 4. przyrost wartości majątku osobistego; 5. przedmioty osobistego użytku, jak ubranie, bielizna oraz przedmioty potrzebne do wykonania zawodu; 6. prawa niezbywalne oraz prawa ściśle związane z osobą małżonka, jak to: prawo autorskie służące małżonkowi jako twórcy, prawo wynalazcy, roszczenia z tytułu naprawienia doznanej szkody osobistej lub zadośćuczynienia za krzywdę moralną.

Majątek nie stanowiący majątku osobistego jest dorobkowy. W szczególności majątek dorobkowy małżonka stanowią: 1. dochód z jego majątku osobistego i dorobkowego, przypadły w czasie trwania ustroju ustawowego; 2. dochód przypadły w tym czasie z własnej pracy i staranności małżonka; 3. majątek uzyskany w zamian dotychczasowego majątku dorobkowego.

Na samym początku artykułu zaznaczyliśmy, że w razie ustania ustawowego ustroju majątkowego dorobek małżonków dotychczas rozdzielony zlewa się w jedną całość i stanowi współwłasność. Tę współwłasność należy podzielić między małżonków lub ich spadkobierców. W związku z tym nasuwa się pytanie, kiedy ustawowy stosunek majątkowy ustaje. Następuje to w wypadku: 1. śmierci jednego z małżonków; 2. rozwodu; 3. unieważnienia małżeństwa; 4. ustanowienia ustroju przymusowego, tj. rozdziału majątkowego za pomocą sądu; 5. ustanowienia umownego ustroju majątkowego.

Celem podzielenia wspólnego majątku należy przeprowadzić rozliczenie i wyodrębnić następujące masy majątkowe: 1. majątek osobisty męża; 2. majątek osobisty żony; 3. majątek dorobkowy męża; 4. majątek dorobkowy żony. Na żądanie zainteresowanych uwzględnia się zwroty, które przypadają na rzecz majątku osobistego każdego z małżonków z pozostałych mas majątkowych lub też które przypadają pozostałym masom majątkowym z majątku osobistego każdego z małżonków. Zdarzyć się bowiem może, że np. mąż ze swojego majątku osobistego rozbudował przedsiębiorstwo żony, które stanowiło jej majątek osobisty, albo że z majątku dorobkowego żony czyniono inwestycje na rzecz majątku osobistego męża. W warunkach tych należy uwzględnić zwroty. Dalej należy spłacić długi małżonków istniejące w chwili ustania ustawowego ustroju.

Po przeprowadzeniu rozliczenia między poszczególnymi masami majątkowymi i spłaceniu długów małżonków otrzymamy czysty majątek dorobkowy męża i żony, które zlewają się w jedną całość i tworzą współwłasność. Współwłasność ta po połowie przypadnie małżonkom albo ich spadkobiercom. Podział współwłasności zainteresowani przeprowadzają sami lub też przeprowadzi sąd grodzki w drodze postępowania niespornego.

Ustawowy ustrój majątkowy wydaje się być sprawiedliwy. Każdy z małżonków zachowuje swój majątek i administruje nim oraz zatrzymuje swój dorobek. Często jednak żona pracuje w domu, nie zarabia lub mąż administruje majątkiem żony i znacznie swą pracą powiększa jej dochody. Byłoby tu krzywdą, gdyby np. w chwili śmierci mąż czy żona mogli swobodnie rozporządzać całym swym dorobkiem. Ustawowy ustrój też wprowadza zasadę, że w chwili rozwiązania ustroju, dorobki małżonków łączą się i stanowią ich współwłasność w równych częściach, która następnie ulega podziałowi.

Poradnik księgowego

Układ kont pozaoperacyjnych i rozliczeniowych według jednolitego planu kont (dokończenie).

Grupy 22 i 23 przeznaczone są dla nakładów i dochodów z obiektów pozazakładowych. Częścią dotyczącą tej sprawy ze składników majątkowych stałych będą przykładowo własne gospodarstwa rolne, leśne, domy mieszkalne a nawet pomocnicze warsztaty rzemieślnicze, nie mające bezpośrednio nic wspólnego z podstawowymi czynnościami operacyjnymi przedsiębiorstwa.

Jeżeli chodzi o nakłady tych obiektów pozazakładowych, uwzględniamy w grupie 22 takie, jak umorzenie ruchne obiektów, koszty konserwacji budynków, naprawy, podatki, — w odniesieniu zaś do gospodarstw rolnych lub warsztatów rzemieślniczych ubocznych wszelkiego rodzaju koszty. Gdyby tych ostatnio wymienionych nakładów z różnych przyczyn nie dało się z miejsca oddzielić od kosztów związanych z zasadniczymi czynnościami operacyjnymi, wówczas umieszczamy je w klasie „4”, przeznaczonej dla kont kosztów z tym zastrzeżeniem, że przy sporządzaniu okresowego sprawozdania finansowo - gospodarczego ulegną eliminacji wykazane oddzielnie na arkuszu rozliczeniowym kosztów przedsiębiorstwa.

Zdarzyć się może i taki wypadek w typowym przedsiębiorstwie, że powołujemy do życia pewien warsztat rzemieślniczy, który systemem odpłatnym służyć będzie zatrudnionym w przedsiębiorstwie pracownikom. Takie koszty ubocznego warsztatu nie mogą być zaliczone do klasy „Konta kosztów” (klasa 4) w grupie „świadczenia na rzecz pracowników”, bowiem na podstawie kalkulacji ustalamy cenę sprzedaży (często niższą od cen rynkowych) i tym samym osiągamy dochód uboczny, który uwidaczniamy w grupie 23 omawianej klasy jednolitego planu kont.

Grupy 24 i 25 dotyczą kont finansowych, pierwsze dla nakładów, drugie dla dochodów finansowych. Podział grupy 24 „Nakłady finansowe” przeprowadzić możemy na następujące dalsze podgrupy:

- 24 Nakłady finansowe
 - 240 Odsetki płacone
 - 2400 Odsetki bankowe
 - 2401 Odsetki skarbowe
 - 2402 odsetki płacone ubezpieczalni społecznej
 - 2403 Odsetki płacone różnym
 - 241 Odsetki dyskontowe
 - 2410 Odsetki dyskontowe, płacone instytucjom kredytowym
 - 2411 Odsetki dyskontowe, płacone dostawcom i innym
 - 242 Odsetki prolongacyjne
 - 2420 Odsetki prolongacyjne, płacone instytucjom kredytowym,
 - 2421 Odsetki prolongacyjne, płacone dostawcom i innym
 - 243 Odsetki płacone od pożyczek hipotecyjnych
 - 244 — wolna —
 - 245 — wolna —
 - 246 Skonta udzielone.

Pojęcie skonta z punktu widzenia zaszerogowania do kont pozaoperacyjnych wymaga wyjaśnienia o tyle, że udzielone czy też uzyskane skonto jest wynikiem ewtl. natychmiastowej zapłaty i tym samym rezygnacji z kredytu niekoniecznie korzystnego. Skonto nie należy do operacji podstawowej i ciągłej w przedsiębiorstwie. Z tych przyczyn przy dokonaniu zakupu towaru należy w klasie zakupu towarów księgować pełną sumę, tj. bez potrącenia uzyskanego skonta. Ta sama uwaga dotyczy i klasy sprzedaży i obrotów z tą jednak różnicą, że przy ustaleniu zaliczki na podatek obrotowy należy wykazać obrót zmniejszyć o sumę udzielonych skont.

W grupie 34 „dochody finansowe” poza omówionymi odsetkami i uzyskanym skontem księgujemy wpływy z papierów wartościowych, t. j. wpływy z kuponów.

W grupie 27 księgujemy koszty, których przydział lub poniesienie ich ciężaru nie zostało jeszcze zadecydowane w chwili ich zaistnienia. Takimi kosztami, w tym pojęciu niezdecydowanymi, mogą przykładowo być: koszty ubezpieczenia, czynsz dzierżawny, podatki, międzyokresowa robocizna, urlopy, okresowe odpisy umorzeniowe przedmiotów majątkowych stałych.

Pewnego rodzaju koszty dotyczą dłuższego okresu czasu aniżeli opracowywany okres sprawozdawczy. Należy zatem ustalić tylko taką część kosztów, jaka na dany

okres przypada. Może to dotyczyć ubezpieczeń, czynszu dzierżawnego itp. Inne znowu, jak przyznane urlopy w okresie letnim, dotyczą nie tylko tego okresu, lecz całego roku gospodarczego i z tej przyczyny należy je równomiernie rozprowadzić na poszczególne miesiące danego roku gospodarczego. Komasyjemy je początkowo w tej grupie i stopniowo przeksięgujemy na odpowiednie konta klasy kosztów, tj. klasy „4”.

W tej samej grupie, tj. 27 zakładamy również konto na okresowe odpisy na umorzenie składników majątkowych stałych za dany miesiąc. Konto to uznajemy w ciężar grupy 22, jeżeli chodzi o składniki majątkowe pozazakładowe, zaś w ciężar grupy 47, gdy mamy do czynienia ze składnikami majątkowymi stałymi bezpośrednio związanymi z przedsiębiorstwem.

Sporządzając zamknięcie za miniony rok gospodarczy przerzucamy z tej grupy (27) nagromadzoną sumę umorzeniową na dobro odpowiedniego konta umorzeniowego w grupie 07 (klasa „O”).

Reasumując uwagi dotyczące tej grupy moglibyśmy dokończyć następującego podziału:

- 27 Rozliczenia kosztów
 - 270 Robocizna międzyokresowa
 - 271 Robocizna do rozliczenia
 - 272 Urlopy i świadczenia urlopowe
 - 2720 Urlopy pracowników fizycznych
 - 2721 Świadczenia urlopowe pracowników fizycznych
 - 2723 Urlopy pracowników umysłowych
 - 2724 Świadczenia urlopowe pracowników umysłowych
 - 273 Czynsze i dzierżawy
 - 2730 Czynsze i dzierżawy płacone
 - 2731 Czynsze i dzierżawy otrzymane
 - 274 Podatki
 - 2740 Podatek od nieruchomości
 - 2741 Podatek gruntowy
 - 2742 Podatek lokalowy
 - 2743 Inne podatki
 - (itd. — odpowiednio rozbite na oddzielne konta)
 - 275 Ubezpieczenia
 - 276 Okresowe odpisy umorzeniowe
 - 2760 Umorzenie wartości terenów i budowli
 - 2761 Umorzenie wartości maszyn, urządzeń technicznych i środków transportowych
 - 2762 Umorzenie wartości różnych ruchomości
 - 2763 " " " "
 - 2764 " " " "
 - 2765 Umorzenie wartości niematerialnych i prawnych

Ostatnia grupa w tej klasie (grupa 28) przeznaczona jest na konta wykazujące różnice kalkulacyjne, występujące w różnych klasach. Różnice kalkulacyjne dotyczą przede wszystkim kosztów produkcji, jakkolwiek mogą mieć i w innych wypadkach miejsce. Ujawnienie różnic kalkulacyjnych może nastąpić bezpośrednio poprzez klasy, których dotyczą albo jak to ma najczęściej miejsce w omawianej grupie 28 wprost lub pośrednio przez klasę 7 jednolitego planu kont (konta rozliczeń kosztów).

Nie należy pojmować ewentualnych mank lub nadwyżek (superaty) jako różnicy kalkuacyjnej, które księgujemy wprawdzie w tej samej klasie, lecz jako straty w majątku obrotowym w grupie 20. Wyjaśnienia na ten temat podałyśmy w poprzednim numerze Tygodnika. Dalsze uwagi o technice wyprowadzania różnic kalkulacyjnych podamy przy omawianiu klasy 7, obejmującej konta rozliczeń kosztów.

mgr M. Nowicki.

NARODOWY INSTYTUT POSTĘPU Odczyt dyskusyjny

Dnia 27 marca br. (czwartek) o godz. 18-tej w Auli Akademii Handlowej w Poznaniu (Wały Zygmunta Starego 2/3) dyr. Departamentu Ministerstwa Ziemi Odzyskanych, Leopold Gluck, wygłosi odczyt pod tytułem:

„Stan zagospodarowania Ziemi Odzyskanych”

Po wykładzie dyskusja. Wstęp 30,— zł, dla młodzieży wstęp bezpłatny.

Bieliznę damską
również pościelową
galanterię i pończochy

poleca **F-a St. WOJTKIEWICZ**
POZNAŃ, PADEREWSKIEGO 11

**Pompy
Gaśnice**

ręczne, membranowe, odśrodkowe, samo-
ssawne, głębinowe, elektryczne,
płynowe, piarowe, tetrów, śniegowe oraz
naboje do starych gaśnic

S. Duchowski

Poznań, Mielżyńskiego 16 - Tel. 32-26

Kawiarnia

„Capri“

Śniadalnica

POZNAŃ, Dąbrowskiego 12 - tel. 26-09

Pamiętaj!

TERPENTYNOWY

KREM →

Upiększa i konserwuje obuwie!

Fajki - Cygarniczki - Papierośnice

i wszelkie przybory do palenia poleca

F-a Zd. Stankowski i M. Wiatrowski

Poznań, Kwiatowa 6, m. 8 - Tel. 99-05

Książki naukowe — szkolne i powieściowe
Nuty i Mały — Żurnale Mód
poleca w wielkim wyborze

Księgarnia F. Czekalski

Poznań, ul. Podgórna 10 Tel. 35-46

Kupujemy stale wszelkie książki polskie i w językach obcych

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Go-
spodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

BIURKA

Krzesła gięte, Meble szkolne

Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY

Przedstawicielstwa fabryczne

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

„Tesa“

klej do klejenia drzewa na zimno

„Tesa“

kezeina malarska, odporna na wszelkie dzia-
łania atmosferyczne, do malowania fasad,
klatek schodowych i unętrz

„Aryl“

znakomity proszek do szorowania, czyszczenia
i polerowania wszelkich metali

wyrabia i poleca

Laboratorium Chem. Tadeusz Splitt

Poznań, Św. Wojciech 28

Zakup - sprzedaż - naprawa
wszelkich maszyn biurowych

Re-Ma

Poznań, św. Marcin 5 - Telefon 44-07

Dla Klienteli zamiejscowej przeróbki na układ polski
w ciągu 1 dnia

KUPUJE, SPRZEDAJE i NAPRAWIA
aparaty radiowe

Zakłada wszelkie instalacje elektryczne

ST. OLSZAK

POZNAŃ, DĄBROWKIEGO 26

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwo-
wym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-68

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon
30-80 i oddz. Kraków, Rynek Ol. 46 —
Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
Tel. 17 65 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V-4085
Cena numeru 15,— zł, prenumerata
kwartalnie 150,— zł